ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ -
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
- БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 201. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 25-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1975 No. 201. VOL. LXXXII.

Українці мали головну ролю в нарадах і імпрезах Братського Конґресу Огайо

Клівленд, Огайо. — 58-річна сесія Братського Конґресу стейту Огайо, який вперше в історії цієї організації очолювала цього року українка, Марія Бобечко, відбулася тут в понеділок і вівторок, 12 - 13 жовтня, з участю 103 делеґатів, що репрезентували 41 братських союзів цього стейту, та кілька соток гостей, серед них великої групи українців. Численна участь урядовців і членів УНСоюзу, на чолі з головним предсідником Иосипом Лисогором, головними радними проф. Тарасом Шмаґалою та д-ром Богданом Футеєм, як рівнож виступи місцевих українських мистецьких сил, надати цій сесії конґресу український характер і закраску.

Наради, якими проводила п-і М. Бобечко, привітав мейор Клівленду, Ралф Перк, екзекутивний віцепрезидент Крайового Братського Союзу Конґресу Реймонд Клі. Під час церемонії відкриття сесії американсский гимн виконав д-р Юрій Онишкевич, відомий соліст місцевого хору „Дніпро" і Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, який є рівнож секретарем 251-го Відділу УНСоюзу. Йому акомпаньювала на фортепіяні Олена Яцишин. Після поминальної молитви, головний радний УНСоюзу, д-р Б. Футей, відчитав листу померлих членів конґресу.

Під час пообідньої сесії конґресу відбувся панель на тему: „Активність молоді в громаді", в якому УНСоюз репрезентувала п-на О. Яцишин, із 272-го Відділу. У своїй промові та пізніших доповненнях п-на Яцишин подала повний образ активности української молоді в рамках УНСоюзу та ним спонсорованих програм.

Головним промовцем на бенкеті в понеділок увечорі, яким проводив головний радний УНСоюзу проф. Т. Шмаґала, був головний предсідник И. Лисогір. Бенкет відкрив молитвою о. Лев Тимків, парох української католицької церкви св. Андрея в Пармі. У мистецькій програмі виступив октет співаків, зорганізований спеціяльно на цю імпрезу д-ром Ю. Оришкевичем, під акомпаньямент бандуристів Григорія Китастого і Миколи Дейчаківського, та група танцюристів при парафії св. Андрея під мистецьким керівництвом Івана Зенчака. Під час сесії місцеві союзовці, Микола Бобечко та п-і Марія Федак і Дженні Бочар, приготовили виставки українського мистецтва та союзових матеріялів.

У висліді виборів, які закінчили дводенну сесію, на наслідника п-ні Бобечко обрано Олю М. Скот, члена братського союзу Роял Нейборс оф Америка. Головного радного УНСоюзу проф. Т Шмаґалу обрано на трирічну каденцію до Екзекутиви Конґресу, який рішив відбути свою слідуючу сесію в наступному році в Кентоні.

Конґрес розглядатиме новий договір між ЗСА та Еспанією

Вашінґтон. — З уваги на те, що багато сенаторів виявили незадоволення, що законодавці не будуть мати голосу в справі нового договору між ЗСА то Еспанією, Державний департамент рішив порвати з традицією та передати цей договір під розгляд законодавців і на затвердження Конґресом, хоча не мусів цього робити, бо новий договір є „екзекутивним домовленням", а не формальним оборонним пактом, отже не вимагає конґресової згоди. Дотеперішній договір перестав діяти 25-го вересня ц. р. Новий договір містить важливу постанову про дальше існування американських військових баз на еспанській території, а також містить постанови про економічну, технологічну, наукову та іншу співпрацю між ЗСА та Еспанією.

Сенатор Бай кандидуватиме на президента ЗСА

Індіянаполіс, Індіяна. — Сенатор Бирч Бай з Індіяни у вівторок, 21-го жовтня, формально заявив, що стартиметься в 1976-му році здобути номінацію Демократичної партії на пост президента ЗСА. Сенатор Бай, який твердить, що може поєднати праве й ліве крила тієї партії, таким чином став 9-им демократом, що вже офіційно проголосили свої кандидатури. Сенатор Бай, погляди якого деякі коментатори вважають ліберальними, а інші поміркованими, може одержати підтримку робітничого руху, як також жінок, бо він підтримує справу ратифікації Додатку до Конституції ЗСА щодо рівноправности для жінок.

„ЗМІНА ВАРТИ" ПРИ ДРУКАРСЬКІЙ ПРЕСІ „СВОБОДИ"

Саме в тому часі, як „Свобода" завершує свою підготову до переносу до нових приміщень та до переходу на нову, офф-сетову систему друку, наступила також зміна варти" при друкарській пресі „Свободи", як довголітній друкар Теодор Гіль, після 46 років праці у „Свободі" відійшов на пенсію, а його місце друкаря-пресмена зайняв молодий ентузіяст друкарського діла, Марко Гуменний. На фото: Теодор Гіль (зліва) та Марко Гуменний біля старої друкарської преси „Свободи", яка „доживає свого віку", бо вже в наступному місяці, в листопаді, „Свобода" друкуватиметься на новій пресі в нових приміщеннях.

ІНЖ. МИХАЙЛО КОРЧИНСЬКИЙ БУВ ОРГАНІЗАТОРОМ І КООРДИНАТОРОМ МІЖНАРОДНОГО СИМПОЗІЮМ

Ню Йорк (С. Ю. Процюк). — Щоденно ми проходимо біля чудес нової техніки. Ми до неї так привикли, що нам видається, що нічого незвичайного в цьому немає. І тільки, коли мова піде про деякі кризові явища в площині забезпечення людини і суспільства всім необхідним, ми усвідомлюємо, яку ролю відограють природні ресурси Землі та якою важливою є технічна наука, коли хотіти користати з цих ресурсів більше раціонально та на довгу мету.

Збуджена громадська думка світу стурбована тим, що природнім ресурсам Землі при теперішній експлуатації грозить вичерпання, одним пізніше, другим раніше. І от, щоби запобігти такій ситуації, мобілізовано науку і вона шукає за шляхами виходу з нелегкого положення. Як відомо, залізо і сталь відограють величезну ролю в сучасному житті, але їх запаси не є необмежені. Бажаючи досягти кращих ужиткових властивостей сталей і металевих сплавів (стопів), інженери запропонували додавати до них інші, часто рідкісні й коштовні метали, такі як нікель, хром, вольфрам і подібне. Але в цій тенденції переступлено деяку межу, зокрма у проєктах військового призначення, в яких кошт сплавів не відогравав такої критичної ролі як у промисловості цивільного сектора. Деякі нові конструкційні матеріяли такі коштовні, що їх вживання здорожує готовий продукт (наприклад, літак, ракета, модерний металорізний верстат, інструмент) в десять-двадцять разів. А масове вживання дефіцитних металів небезпечно скорочувало їх природні запаси.

І тут технічна наука вийшла з думкою розробити такі сталі і сплави, в яких уже невеличкий додаток дефіцитного металю зумовить значне поліпшення якости. Такі сталі називаємо мікро - легованими високо - міцними сталями, а в днях 1 до 3 жовтня ц.р. відбувся у Вашінґтоні Перший Міжнародний Симпозіюм з питань мікролегування. У Симпозіюмі взяло участь понад 400 видатних спеціялістів сталевиробництва з 30-тьох країн Північної та Південної Америки, Західньої та Східньої Европи, Австралії, Африки, Японії та країн Далекого Сходу: У ділових, дуже серіозних, трьохденних нарадах та численних доповідях зупинялись вони над усіма проблемами металознавства, металюрґії та металографії нової важливої групи мікролегованих сталей. Окремий наголос покладено на широкі можливості застосування цих сталей у будівництві, у важкому й легкому машинобудуванні, у виробі труб для нафтопроводів та газопроводів, у зварюваних конструкціях. Симпозіюм закінчився нещоденним успіхом, багато учасників відмітило, що це була одна із найкраще організованих міжнародних зустрічей вчених технічних наук в Америці.

Головним організатором та координатором цього історичного Симпозіюм, як, головним редактором трудів нарад (у 5-ти томах) є наш відомий інженер - учений Михарло Корчинський. Це він (з рамені фірми Юніон Карбід, в якій він є на пості директора сектора досліджень металів) роз'їжджав закордоном, нав'язував контакти з усіма доповідачами, під його повсякденною опікою і керівництвом перебували буквально всі стадії Симпозіюму. Це значне досягнення інж. Михайла Корчинського, — особисте і як репрезентанта української інженерної громади в ЗСА. Факт керування цілою міжнародною конференцією дослідником - українцем — явище не часте і заслуговує на виключне відзначення.

Інж. Мих. Корчинський

Андрій Добрянський співає в Метрополітальній опері

Ню Йорк (В.Т.). — Відомий український співак, басбаритон Андрій Добрянський, який від 1969-го року є солістом Метрополітальної опери в Ню Йорку, цього сезону виступить у кількох постановках цієї відомої на весь світ оперної компанії. У вівторок, 28-го жовтня, він співатиме ролю Єра в опері Россіні „Облога Коринту". Того вечора він виступатиме з такими відомими оперними співаками, ак Беверлі Сіллс, Ширлі Веретт, Геррі Теярд і Хустіяно Діяз.

Два дні пізніше, в четвер 30-го жовтня, Андрій Добрянський співатиме ролю капітана Зуніґи в опері Жоржа Бізе „Кармен". Між іншим, це буде 46-ий раз, що наш співак виконуватиме цю ролю в Метрополітальній опері. Партію Кармен співатиме Реджіна Крестен, в ролі Дон Хозе виступатиме відомий тенор Джеймс МекКрекен, а партію Ескамілія виконає Матейо Манугверра. Цього сезону Андрій Добрянський співатиме також партію Бонза в „Мадам Батерфлай" Пуччіні, та виступатиме в іншій опері цього композитора, в „Джіянні Скіккі", виконуючи ролю Амантія ді Ніколяо. Також виступатиме в ролі Лакея в опері „Аріядна на острові

(Закінчення на стор. 3-ій)

Андрій Добрянський у ролі капітана Зуніґи в опері „Кармен"

„БУДНІ МОРДОВСЬКИХ ТАБОРІВ" ВЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА І БОРИСА ПЕНСОНА ЗМАЛЬОВУЮТЬ ВАЖКІ УМОВИ ЖИТТЯ В СОВЄТСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ В СССР ПРОВЕЛИ ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК З ВИМОГОЮ АМНЕСТІЇ ДЛЯ ЖІНОК

Лондон, Англія. — Українські політв'язні Мордовських і Пермських концтаборів та Владимирської тюрми провели в дні 20-го жовтня 24-годинний голодовий страйк, домагаючись амнестії для політв'язнів-жінок — інформує відомий англійський тижневик „Тайм" з 21 жовтня, відкликаючись на пресове агентство Юнайтед Пресс Інтернешенал. Згідно з повідомленням, участь у страйку взяли такі відомі українські політв'язні, як Вячеслав Чорновіл, Святослав Караванський, Іван Гель, Василь Стус, о. Василь Романюк, який голодує від 1-го вересня, домагаючись передачі йому Біблії, та ряд інших і до них долучилися також політв'язні інших національностей. Цей страйк з вимогою амнестії для політв'язнів-жінок переведено — згідно з повідомленням „Тайму" — у зв'язку з відкриттям в Східньому Берліні сильно реклямованого совєтською та міжнародною комуністичною пропаґандою т.зв. Всесвітнього Конґресу Міжнародного Року Жінки, заповідженого на час від 20 до 24-го жовтня. Друковані „на украинском языке" київські „Сільські Вісті" з 17 жовтня інформували, що в зорганізованому комуністами конґресі бере участь велика совєтська делеґація до складу якої входять „представники всіх союзних республік, визначні державні і громадські діячі, передовики виробництва, відомі вчені і майстри культури, ветерани Великої Вітчисняної Війни". Совєтську делеґацію очолює „герой Совєтського Союзу, льотчик-космонавт Валентина Володимирівна Ніколаєва-Терешкова", яка заявила кореспондентові ТАСС, що в Совєтському Союзі, мовляв, „здійснено повну рівноправність жінки" та що берлінський конґрес „стане важливим етапом в дальшому згуртуванні сил, які виступають за мир і міжнародне співробітництво, за рівноправність жінок і соціяльний проґрес".

Голодовий страйк українських політв'язнів в совєтських тюрмах і концтаборах з вимогою амнесті для жінок-політв'язнів у Совєтському Союзі та повідомлення про цей страйк в західній пресі супроводили відкриття того „конґресу за рівноправність жінок і соціяльний проґрес".

МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ ПОВЕЛА ВСЕСВІТНЮ АКЦІЮ В ОБОРОНІ ОКСАНИ ПОПОВИЧ

Ню Йорк (УІС „Смолоскип"). — В тижні між 13 і 20 жовтня ц.р. централя Міжнародної Амнестії провела всесвітню акцію в обороні двох жінок — 48-річної індонезійки — Сіті Суратіґ і 47-річної українки — Оксани Попович.

Це мабуть вперше, що Міжнародна Амнестія проголосила такий тиждень в обороні двох жінок, які сидять в ув'язненні за свої переконання. В такому тижні всі Відділи Міжнародної Амнестії проводять відповідні акції в обороні наперед визначених в'язнів. У бюлетені американського Відділу Міжнародної Амнестії „Акція Амнестії" (ч. 6 за вересень 1975 р.), який щойно тепер появився в обігу, опубліковано на першій сторінці обширні інформації про обидвох жінок. Там рівнож закликається членів Амнестії писати листи до самої Оксани Попович (в бюлетеню подано таку адресу, на яку слід писати: Оксана Попович СССР, Москва, учр. 5110/1 — ЖХ-385). Міжнародна Амнестія рівнож закликає слати телеграми і писати листи, домагаючись звільнення О. Попович на такі адреси: Генеральний Прокурор України, Українська ССР, м. Київ, Городська Прокуратура; Амбасадор В.Н. Мартиненко, Постійна Місія УССР до ОН, 136 Е. 67 Ст. Ню Йорк, Н.Й. 10021.

Оксану Попович рівнож поставлено разом з чотирма іншими політичними в'язнями у спеціяльному памфлеті, який видала Міжнародна Амнестія, американський відділ, разом з Міжнародним Секретаріятом цієї організації. В замітці про неї пишеться, що її засуджено на 8 років ув'язнення і 5 років заслання за те, що вона збирала гроші для українських політичних в'язнів і розповсюднювала „антисовєтські видання". В замітці між іншим пишеться: „Погане харчування, недостатнє медичне забезпечення, тяжка праця зробили її постійним інвалідом."

Велика стаття про О. Попович появилася в голляндському щоденнику „Гервормд Недерлянд" з 4 жовтня 1975 р. Статтю написав Д. Г. Вользак і вона була ілюстрована фотографією О. Попович.

Італійському поетові признано Нобелівську премію з літератури

Стокгольм, Швеція. — Шведська Королівська Академія Наук у четвер, 23 жовтня, повідомила, що цьогорічна Нобелівська премія в ділянці літератури признана італійському поетові Евґенієві Монталє. Академія заявила, що Монталє є „одним з найвизначніших сучасних поетів Заходу" та що він одержує нагороду за його зображення життя та людських вартостей „без жадних ілюзій". Евґеніо Монталє тепер працює як літературний та музичний критик однієї газети в Міляно. Як відомо, цьогорічна Нобелівська премія миру була признана совєтському академікові - дисидентові Андреєві Сахарову, а премія в ділянці економії признана американському й совєтському науковцям, д-рові Тьяллінґові Копмансові з Єйлського університету та д-рові Леонідові Канторовичеві, відомому совєтському математикові та членові Академії Наук СССР.

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продістався новий, 50-сторінковий документ самвидаву п. н. „Будні мордовських таборів". Авторами документу є Вячеслав Чорновіл і жидівський художник Борис Пенсон.

„Будні мордовських таборів" це один з важливіших і найновіших документів — він написаний в червні 1975 року. У ньому розповідається про переслідування в'язнів за національні, релігійні й політичні переконання, про важкі умови таборового життя, про знущання адміністрації над в'язнями, про заборони зустрічатися з родичами і про нелюдський режим харчування та лікарської опіки в таборах. „Будні" подають точні інформації про процеси в Україні, Вірменії, Литві і про антижидівську кампанію в СССР останніх років.

В документі є також інформації про самооборонні акції в'язнів — голодівки, петиції до властей, спільні листи в обороні жінок-політв'язнів. У „Будні" включені листи Василя Стуса до Президії Верховної Ради СССР; Святослава Караванського до першого секретаря Мордовського обкому КПСС; П. Айрикяна до прокурора Мордовської АССР; Бориса Пенсона до начальника оперативного режиму табору Но. 385 та інші. „Будні" кидають чимало світла на справжній і нефальшований інтеранаціоналізм і дружбу в мордовських концтаборах в'язнів різних національностей — українців, жидів, вірменів, литовців та інших, які в одному фронті ведуть боротьбу за свої права і заступаються один за одного.

Повний текст „Буднів мордовських таборів" вийде як частина збірки документів самвидаву у видавництві „Сучасність" в грудні 1975 року. Текст цього документу друкує також університет в Єрусалимі.

„Будні" написані у формі розмови, що її веде Пенсон з Чорноволом та деякими іншими в'язнями, звіт з якої Пенсон пише якомусь неназваному в документі другові.

Подаємо деякі виїмки початку та дальших частин „Буднів".

„Дорогий Друже!

Вже майже рік, як я писав до Тебе про наше суворережимне життя. За цей час тут трапилося чимало подій, таких, які тільки й можливі у нашому одноманітному існуванні: пониження, карання, протести, голодівки, сумна радість зустрічей з „новими силами" і радісний сум розлуки з друзями, що виходять на волю, життєдайний бальзам вісток з вільного світу, наповнюючий надією...

Але увесь час переслідує думка: чи зумію я, змальовуючи будні тоборового життя, віддзеркалити цей специфічний мікроклімат неволі, який придушує в'язня щоденно, щогодиня, навіть у періоди відносно спокійні, а може, якраз у такі періоди, пригнічує найбільше. Тому я рішив писати цього листа з моїм новим співв'язнем Вячеславом Чорноволом, політв'язнем з України. Може його журналістичний і таборовий досвід допоможуть бодай частинно розповісти те, що важко передати.

Чорновіл . . .

В листопаді 1973 року якийсь собі капітан Тартанов з політичного управління ЖХ-385 навчав мене: „Повірте мені, Чорновіл, що всі ваші скарги на адміністрацію безуспішні і тільки вам шкодять. Ось ви залюбки покликаєтесь на закони. А ви ж державний злочинець, виступали проти совєтської країни, тому ніякі закони до вас не стосуються. Якщо, наприклад, почалася б війна, вас і вам подібних можуть вивести до лісу і розстріляти. Вам пора вже зрозуміти, що ви є у виїмковому становищі і що у всіх потягненнях адміністрації відносно вас за її спиною стоїть КГБ. А побачення вас позбавили за вказівками КГБ . . .

Обурило нас розпорядження начальника колони Акмаєва, 9 травня. З нагоди Дня Перемоги над фашистами, він шляхетно розщедрився, дав дозвіл на закупи з ларці (таборова крамниця), передачі й побачення тільки колишнім фашистівським помагачам — 15-ом чоловікам. Хтось з нас покартував: „Адміністрація зробила правильне рішення.

(Закінчення на стор. 3-ій)

Вячеслав Чорновіл кандидат на журналістичну нагороду „Томаліна"

Ню Йорк. — Комітет оборони совєтських політичних в'язнів інформує, що Вячеслав Чорновіл, український журналіст, котрий сьогодні знаходиться в Мордовському концтаборі, був найменований на британську журналістичну нагороду „Томаліна". Кандидатуру Чорновола висунула організація „Міжнародна Амнестія".

Нагорода „Томаліна" призначена журналістам, яким забороняють виконувати обов'язки, або таким, що мають цікаві проєкти, але не мають грошей їх здійснити. Ця нагорода бере свою назву від Ніколаса Томаліна, кореспондента британської газети „Таймс", який загинув під час ізраїльсько-арабської війни 1973 р.

Вячеслав Чорновіл, 1938 р. народження, ув'язнений тепер в таборі 17а, Мордовській АССР. В 1972 р. його арештували, а в березні 1973 р. засудили на 7 років позбавлення волі й 5 років заслання. Повний текст його вироку з власними коментарями недавно друкувався в газеті „Свобода" і є надрукований в листопадовому випуску журналу „Сучасність".

Вячеслав Чорновіл

Кандидатами на нагороду „Томаліна" є також Владимір Осипов, російський журналіст, бувший редактор самвидавного журналу „Вєче", якого засудили в жовтні 1975 р. на 8 років таборів.

Міжнародна Амнестія також запропонувала на кандидата чілійську журналістку Гладис Діяз, яка після перевороту в Чіле старалася публікувати анти - режимний журнал. Вона тепер знаходиться в тюрмі в Чіле.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Де два б'ються...

Українці в Канаді з нескриваною турботою прийняли вістку про вислідн недавніх виборів до провінційної легіслятури Онтаріо, в яких змагалися також декілька українських кандидатів. Між іншим, вибори виявили тенденцію зменшення популярности Консервативної партії, яка здобула у цих виборах тільки 51 мандат, у порівнянні з 74, якими ця партія розпоряджала в минулій каденції. Коштом консерватистів, на друге місце вибилась Нова Демократична партія з 38 мандатами, а третє місце зайняла Ліберальна партія, нині урядова в Канаді, здобуваючи 36 мандатів.

Коли ж мова про українських кандидатів, то сталося так, як у пословиці: „Де двох б'ється, там третій користає". Це відноситься головно до українських кандидатів в окрузі Гай Парк - Сваное, де кандидатами були мгр Юрій Шимко і Е. Негрич. В результаті поділу голосів на двох українських кандидатів, переможцем у виборах вийшов . . кандидат Незалежної Демократичної партії Ед Зємба. Вислід цих виборів може послужити доброю наукою для українських спільнот в Канаді і ЗСА, що коли українець буде кандидувати проти українця, то завжди знайдеться „той третій", що скористає з розбиття українських голосів і прихильних до українців виборців.

Раніше цю округу в Онтарійській легіслятурі довгі роки репрезентували Іван Яремко, мавши повну піддержку українських виборців. З цього й висновок: об'єднано можемо здобути не одну перемогу, але з хвилиною коли наступає двоподіл голосів і переважає думка, що українських кандидатів будуть піддержувати виборці інших етнічних і англосакських груп, програ наших кандидатів майже певна. Онтарійська помилка повинна послужити нам прикладом, як ми не повинні поступати.

Людина століття

Історичні епохи позначуються не тільки епохальними подіями, але й — можна б сказати — епохальними індивідуальностями, які ці події творять чи на них впливають. До такого висновку прийшов один з найвидатніших істориків не тільки нашого століття, але й істориків взагалі, померлий в Англії минулої середи Арнольд Тойнбі. Цю свою тезу він і потвердив своїм життям і своєю творчістю, зокрема своєю справді епохальною, 12-томовою „Студією Історії", над якою він працював 40 років.

Коментуючи смерть Арнольда Тойнбі, „Ню Йорк Таймс" цілком оправдано назвав його „Містером Істориком". І саме в цьому відношенні Арнольда Тойнбі можна б назвати також „Людиною століття". Наша бо доба, на яку припадають найбільші досягнення людського ума в технології, включно з визволенням атомової енергії, висадкою людини на поверхні Місяця та поступовим здобуванням космічних просторів, позначилася рівночасно народженням і банкрутством всіляких тоталітаризмів та їх філософій із запереченням людської індивідуальности, а з цим і людських прав та людської гідности. Як в ділянці технології з такими велетнями, як Айнштайн та багато - багато інших, людство зробило величезний, справді епохальний крок вперед, так в гуманістичній ділянці Тойнбі є майже самітний. В цьому і добачається одну з головних причин теперішньої кризи людства, що воно не вспіває етично достосовуватись до шаленого розвитку техніки.

Власне в цьому відношенні, в інтерпретації історії — без уваги на те, чи хто з тією його інтерпретацією погоджується, чи ні — Тойнбі можна вважати за людину століття, бо на ньому він витиснув свою незатерту печать.

П. Феденко

ДВА ЖОВТНІ

Мюнхен. — Відомо, що поразки у війні часто приводять різні держави до революції. Натомість перемоги у війні зміцнюють навіть реакційні режими. Так, після перемоги Росії та її союзників над імперією Наполеона І після 1812 року поглибилась реакція в Росії, в Прусії та в Австрії. То була доба „Святого Союзу" монархів, що тривала аж до 1848 року, коли почалися революційні рухи у Франції, в Італії, Австрії та в німецьких країнах.

Поразка Росії 1855 року (Кримська війна) з Англією, Францією та Туреччиною збудили в Росії ворожість проти царського режиму. На Правобережжі України 1855 р. почався масовий рух проти панщини за відновлення вільного козацького ладу.

Зв'язок між війною та революцією розуміли міністри царської Росії. Так, міністер Вячеслав Плеве, бачивши зріст революційних рухів у Росії на початку XX сторіччя, казав: „Нам потрібна мала побідоносна війна". Війну з Японією російський уряд викликав на Далекому Сході, щоб патріотичними словами заглушити убоге життя народних мас в імперії: безробіття і безправність робітників та беззмелля й півголодне життя селян.

Російська армія зазнала катастрофальних поразок у війні з японськими військами. Російська фльота була знищена біля Порту Артур і в протоці Цусімі. В освіченому суспільстві всіх народів Російської імперії раділи з поразок російського війська. Пригадую, що в той час я читав в околицях Кривого Рогу (залізорудний центр на Правобережжі) революційні заклики проти війни і уряду. Цар послав на Далекий Схід генерала Куропаткіна і той, [illegible] в далеку дорогу, збирав ікони святих, в надії на поміч з Неба проти „невірних японців". Тоді поширена була сатира, початок якої досі пам'ятаю:

„Куропаткин генерал
все иконы собирал:
Как приехал за Байкал,
словно церковь обокрал"...

„Мала переможна війна" завершилась великою поразкою російського війська. Довелося цареві миритися з Японією. Мир підписав із японцями російський міністер Сергей Вітте. В різних областях Російської імперії почалися масові революційні рухи, страйки робітників. Селяни ділили між собою землі великих землевласників, забирали скот із панських економій, палили панські скирти. Революційний рух спалахував і у війську: на воєнному кораблі „Потьомкін" (Одеса) вибухло повстання 1905 року.

Ці події навели деяких міністрів Миколи II на думку, що треба заспокоїти суспільство політичними поступками та обіцянками суспільних реформ, зокрема задовольнити безземельних і малоземельних селян. Щоб зробити натиск на царя та його радників, партія російських конституційних демократів („Кадети") видала заклик до населення імперії в травні 1905 р. проти режиму:

„Ми повинні діяти, як хто уміє і може згідно з своїми політичними переконаннями... Всі засоби тепер законні проти страшної загрози, що міститься в самому факті дальшого існування нинішнього уряду... Ми кажемо: усіма силами, всіма заходами домагайтеся негайного усунення р о з бійницької шайки, що захопила владу, поставте на її місце Установчу Раду"...

Мусів цар, хоч на словах, піти назустріч вимогам. 17 жовтня 1905 р. він підписав маніфест, в якому обіцяв всякі вільності й реформи та заявляв, що будуть вибори до парляменту („Державна Дума") на основі загального виборчого права.

Цар надіявся, що в народних масах панували прихильники монархії, але помилився. Дума, вибрана в січні 1906 року, поставилася в більшості проти уряду. Тому цар звелів розв'язати Думу 10 липня 1906 р. Але й нововибрана Друга Дума не була покірна цареві та його „розбійницькій шайці". Також Другу Думу розв'язано 27 червня 1906 р. і дозволено вибрати третю Думу на основі нового закону, що давав право великим землевласникам і взагалі заможним людям. То був шлях до катастрофи, яка настала після поразок російської армії в Першій світовій війні.

24-25 жовтня (старого стилю) 1917 року владу в Росії та в інших провінціях колишньої царської імперії захопила стократ гірша „розбійницька шайка", яку соціял-демократ Юлій Мартов називав „ленінською шайкою". Як і Микола II, Ленін у своїх „жовтневих декретах" обіцяв народним масам всякі реформи і вигоди. Але, зміцнивши свій режим, большевицька партія повернулася до давньої, випробуваної системи, панування меншости. Ленін не скривав своїх замірів ще до „Жовтня". Він писав р. 1917 у статті — „Чи большевики удержать владу?" Мовляв, за царського режиму Росією керували 130 тисяч поміщиків, тому 240 тисяч членів большевицької партії з більшим успіхом запанують над неорганізованими народними масами.

Слід згадати, що ця цинічна теорія захоплення влади меншістю (засобами обману й терору) знайшла послідовників і наслідувачів в різних країнах. Італійський і німецький фашизм учився від Леніна, як „держати за морду" противників диктатури. Л е н інський „жовтень" відкрив нову сторінку в світовій історії. Цей приклад висить, як Дамоклів меч, над усіми вільними країнами, де діють сильні комуністичні партії.

Володимир Мацьків

КНИЖКА І ВИХОВАННЯ

Думаю, що немає сьогодні ні одної здорової та нормально думаючої людини у всіх цивілізованих краях, яка не вміла б читати та писати. Багато тих людей, здобувши якнайповнішу освіту, стоять у проводі державного, релігійного, культурного та суспільного життя, виконуючи працю, що її без відповідного знання і освіти не можна було б виконати.

Знаємо всі, що у здобутті освіти в дуже великій мірі допомогла книжка. Ця книжка робить можливим теж пізнати минувшину свого краю та народу, його мову, традицію, культуру і цивілізацію. Вона вчить шанувати своїх заслужених людей та подає численні приклади, як таких людей шанують інші народи. Книжка вчить шанувати і любити свій нарід, свою рідну мову та все те, що цій нарід створив у часі всього свого існування. Книжка може допомогти втомленій людині гідно відпочити духово та деякий час провести в приємній, а навіть веселій атмосфері, яку вона сама може витворити. Одним словом — книжка є неоціненним добром кожного народу і кожної людини зокрема, якщо вона відповідно підібрана. Про це знають усі культурні люди, що живуть на своїй власній землі.

На жаль, не все воно є так у нас. Лиха доля вигнала нас з рідної землі, позбавила можливости дихати її повітрям та жити під діянням її благородних впливів, і розігнала нас по широкому світі, поселивши нас серед інших, чужих нам країв, народів, культур, серед людей, як не все хочуть розуміти нас і наше положення, а роблять зусилля, щоб ми відреклися свого імени, щоб його забули назавжди, щоб стали їхніми та побільшували число їхнього народу, і щоб ліпші з нас вписували імена на чолові місця світу.

Та такого нашого положення не можуть, чи не хочуть розуміти та належно оцінити усі наші люди. Багато з них даються легко приманити та приєднати до чужих. Одні через мішані подружжя; інші, зігнорувавши рідну мову, прийняли чужу, а ще інші, в більшості шукаючи добрих заробітків та легкого життя, поселились в місцевостях, де немає рідної церкви та ніяких своїх організацій, і так свідомо, чи несвідомо, відірвались від рідного пня. І ось тут причина, що наші книжки, написані нашою рідною мовою, обговорюючі наші рідні справи, не мають читача, а лежать припорошені по книгарнях та бібліотеках. І з цієї причини наші видавництва не можуть видавати потрібної кількости нових наших книжок, бо їхні фонди сидять у непроданих книжках.

І ось насувається питання — куди ми йдемо і куди зайдемо, ідучи також слизькою дорогою? Виразну відповідь дає нам більшість нашої молоді, яка легковажно ставиться до рідної мови та радо послуговується чужою, а в слід за тим відривається від рідного пня, від своєї спільноти.

Тому, щоб рятувати те, що можна б ще врятувати (бо багато наших людей вже безслідно для українства пропало), нам треба взяти в руки нашого найкращого друга і приятеля — нашу рідну книжку. Мусимо докласти всіх старань, щоб цю рідну книжку читали наші діти поки ще не пізно, та наша молодь, до якої ще можна промовити.

Але для дитини — молодшої чи старшої, найбільш переконливим аргументом буде це, коли вона бачитиме, що її батьки радо читають рідну книжку, обговорюють її зміст, наставлення та вартість. Живий приклад набагато кращий від самих словесних наказувань чи переконувань.

Стараймось давати нашим дітям рідну книжечку вже від наймолодших літ, навіть тоді, коли вона ще не опанувала як слід читання. Прочитайте їм цю книжечку самі та поясніть все те, чого вона ще не змогла зрозуміти. Оглядаймо враз з нею ілюстрації та поясним їх, якщо щось для неї ще неясне. Коли ж дитина навчилась вже дещо читати, заохотім до читання, відповідно добираючи до її віку та зацікавлення. Заохотім дитину при допомозі якоїсь нагороди, чи іншим способом, яких буває багато, і кожний батько та мати можуть їх легко придумати, знаючи свою дитину.

Заохочуймо і старшу молодь до читання. Докажім їй, чим і як інші народи впливають на нас, щоб ми відрікалися свого рідного, а приставали до них. Допоможім нашим дітям добре пізнати, хто ми і чому ми тут, поза своєю рідною землею, та навчім полюбити своє рідне. Усвідомім її про тиск, який спрямований на нас з усіх сторін, та яка ціль і мета того тиску. Допоможім нашим дітям зрозуміти, для чого той тиск діє і як з ним боротися, щоб бути собою. Поясним, що дуже великою допомогою в цій боротьбі з чужими впливами може бути і буває рідна книжка. Зайдім деколи з нашою дитиною до чужих бібліотек та покажім, як інші народи вміють цінити того свого приятеля, — свою книжку, як вони з неї користають і як її люблять.

При тому насувається ще одна важлива справа, а саме телевізія. Її роля подібна до ролі книжки, хоч не вимагає ніякого труду. Але переконаймось самі і переконаймо наших дітей, що ця телевізія часто - густо діє на нашу некорисність. Вона ломить нашого національного духа, а деколи й нищить моральні засади людини, якщо ця людина не навчилася як слід все це розуміти, що бачиться на екрані.

На закінчення цих кілька скромних слів хочу ще просити всіх наших людей, молодших і старших, досвідчених і менше досвідчених, щоб були ласкаві подумати, але подумати солідно про те, що жде нашу спільноту поза рідною землею, і чи це гаразд, що ми самі, не роблячи ніяких конкретних протизаходів, прискорюємо час нашої повної національної нівеляції.

Амбасадор Мойніген закликає ОН відкинути антисіоністську резолюцію

Ню Йорк. — У вівторок, 21 жовтня, амбасадор ЗСА до Об'єднаних Націй, Деніел Мойніген, закликав Генеральну Асамблею цієї міжнародної організації відкинути проєкт резолюції, який твердить, що „сіонізм є формою расизму та расової дискримінації". Цей проєкт був схвалений минулого тижня Комісією Генеральної Асамблеї ОН для соціяльних, гуманітарних і культурних справ. За резолюцією, спонзорованою, між іншими, Українською ССР, тоді голосувало 70 держав, 29 були проти, 27 здержалися від голосування, а 16 представників країн були неприявні під час голосування.

Амбасадор Мойніген, промовляючи на бенкеті Фундації для справ сумління, яка об'єднує представників різних віровизнань, заявив, що проголосована в Комісії ОН резолюція була звернена не так проти сіонізму, як проти Ізраїля, тим більше, що Ізраїль є однією з малої групи держав поза Північною Америкою та Західньою Европою, де панують демократичні принципи. Мойніген сказав, що антисіоністична резолюція є виявом, що ОН є на шляху до самознищення. Він заявив, що можуть існувати держави, в яких дозволена тільки одна політична партія, але не можуть існувати Об'єднані Нації, в яких панувала б тільки одна опінія, тобто комуністичних держав, арабського бльоку та частини країн т.зв. „третього світу". Мойніген додав, що голосування в Комісії ОН виявило також відрадний аспект, а саме, що того разу деякі держави „третього світу", які раніше майже завжди голосували з комуністичним бльоком, голосували проти антисіоністичної резолюції, або здержалися від голосування. Мойніген відмітив зокрема ряд африканських держав. Він також похвально висловився про факт, що держави вільного світу майже всі голосували проти резолюції.

З НАШИХ БУДНІВ

„Візантієць"

З приємністю взяв я участь у відкритті нового сезону в галерії Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, що його запоготковано оригінальною виставкою емалій К. Шонка-Русича і старовинних ікон з колекції мистця. Зокрема приємне було „приватне", так сказати б, обговорення виставки в так званій „захристії", де урядує голова ОМУА Михась Черешньовський, в гурті добрих друзів, прихильників та прихильниць мистецтва, при лямпочці вина. Присутні ділились новинками з культурного сектора, між іншим, чимало уваги присвячено в розмовах заповідженому тоді концертові Візантійського хору з Голляндії, під диригентурою д-ра Мирослава Антоновича.

Був між нами один земляк, який мав ближчі контакти з голляндцями під час німецької окупації. Вони працювали тоді на різних постах в адміністрації, були теж в армії, і в загальному дуже приязно ставились до українців. Земляк наш особливо тепло згадував одного, як він називав, „візантійця", що завідував т. зв. „лігеншафтом" в селі З., коло Львова. З ним дуже скоро нав'язали добросусідські взаємини наші підпільники. „Візантієць" чудово з ними кооперував, тобто постачав їм до лісу корови, свині, кури та „прочія сніди". Літом 1944-го року, після прориву під Бродами, фронт став рапідно наближатися до Львова. Однієї ночі з'явились в „лігеншафті" наші хлопці і заявили „візантійцеві", що вони дістали наказ від вищої команди — спалити фільварок, щоб не попався, мовляв, червоним і не став ся зав'язком колгоспу.

— Ну, що ж, — здвигнув раменами „візантієць", — якщо у вас є такий наказ, то паліть, тільки ж, як бачите, я ношу зброю і маю наказ стріляти в таких випадках... Звичайно, я стрілятиму в повітря, а ви — робіть своє

Він випалив декілька разів із рушниці, Богові у вікна, а хлопці поспішним порядком повиносили з комор шпихлірів різне добро, вивели худобу і коні, а тоді підпалили стайні й стодоли. Та попереднього дня робітники позвозили до стодол вогке сіно, що ніяк не хотіло горіти, лише чаділо й курилося густим, зїдаючим очі димом. Тоді завідуючий „лігеншафтом" порадив хлопцям, щоб підкинули до вогню дві - три баньки бензини, а то інакше він не згорить до приходу совєтів. Сам скочив на мотоцикля, гукнув — „Ауф відерзеен"! — та й помчав у пітьму ночі. Наші люди зустрічали його потім на Чехо - Словаччині, в німецькій військовій уніформі. Він невимовно зрадів, коли їх побачив, вітався з ними, мов з рідними! А першим його питання було: —

— Ну, що, згорів мій лігеншафт, чи не згорів?!

Ікер

Роман С. Голіят

„ВАТИКАН У ТІНІ ЧЕРВОНОЇ ЗІРКИ"

I

WATYKAN W CIENIU CZERWONEJ GWIAZDY. Jozef Mackiewicz. Published by printed by KONTRA, London — 1975. 314 pages.

Під повищим заголовком нещодавно появилася праця Юзефа Мацкевіча, в якій автор докладно описує події, зміни й переміни в Католицькій Церкві.

Його приятелі відраджували йому давати такий титул цій праці, бо, мовляв, ніяка зоря не кидає тіні, а радше проміння. Вкінці усі погодилися, бо червона зірка творить серед зірок вийняток, — вона кидає тільки тіні.

Там читаємо, що Папа Іван XXIII помер 3 червня 1963 року. Серед численних кондоленційних депеш, які отримав Св. Конґреґація в Римі, одна в перших депеш з висловами глибокого жалю надійшла від секретаря совєтської комуністичної партії Микити Хрущова.

14-го червня припала 50-та річниця єпископської консекрації московського патріярха (радше називаного: „совєтським патріярхом") Алексея, який 10 років тому називав Иосифа Сталіна „опікуном Православної Церкви" і „надією всього людства". Кардинал Беа, який керував Конґреґацією Християнської Єдности, переслав з цієї нагоди в імені Римської курії ґратуляційну депешу до Москви. Незабаром делегати Ватикану виїхали до Москви, щоб взяти участь в урочистостях на честь патріярха Алексея. Кардинал Беа тим самим ще перед вибором нового Папи дав немов би вислів тяглости тієї політики й того становища Ватикану, яке перший раз в історії зайняв супроти атеїстичної Москви покійний Іван XXIII.

Щойно після 18-ти днів по смерті попередника, Папою вибрали кардинала Монтіні, який вибрав собі ім'я Павла VI. І тим разом Микита Хрущов одним із перших спішить переслати новому Папі сердечні ґратуляції, бажаючи йому щастя і поводження „в дальшому змаганні за мир".

Мацкевіч подає докладну біографію теперішнього Папи. Він походить із вищої середньо - заможної родини. Його батько був членом італійського парляменту й видавцем місцевої газети „Іль Чіттадіно." Брат його був сенатором від демократично - християнської партії. Папа Павло VI був короткий час урядником Нунціятури у Варшаві, а відтак став дорадником Папи Пія XII.

„Існує версія, що рід Монтіні — це був шляхетський рід, який виводився із Вал Саббії, а його предок мав бути Бартоліно де Бенедикт, гебреєць із Святої Землі". (стор. 8.)

У 1944 році повернувся після 18-річного перебування в Москві член секретаріяту Комінтерну й провідник комуністичної італійської партії Пальміро Толіятті. Він, за вказівками Москви, негайно нав'язав контакт з католицькими колами й Ватиканом.

Провідною ідеєю І в а н а XXIII була єдність Християнської Церкви. Прийняття тієї ідеї після нього задеклярував і Павло VI.

Голосний католицький теолог, проф. д-р Ганс Кінг з університету в Тібінґен, оголосив в березні 1972 року висліди своїх студій над станом довір'я до Католицької Церкви. На підставі того він констатує, що вірогідність Церкви осягнула за каденції Павла VI найнижчий пункт в зіставленні з іншими Папами на протязі останніх 500 років. „Ватиканський тижневик подає, що Римо - Католицька Церква тратить священиків у загрозливий спосіб і це поважна криза... В 1969 році найбільше число священиків, які покинули духовний стан, мала Европа, бо аж 727, відтак ЗСА — 658 священиків і Південна Америка — 207 священиків". (стор. 14.) При цьому автор подає також статистику вірних, які покинули Римо-Католицьку Церкву. Мацкевіч вбачає причину занепаду в лібералізації Католицької Церкви. Тій декаденції і допомагають ряд священиків, імена яких подає автор.

„У цілому світі є 190,000 парохій Римо - Католицької Церкви (як подає Оссерва - торе Делля Доменіка), з того більше як п'ята частина не мають парохів. У самій Европі на 123 тисячі парафій, аж 35,802 не мають парохів. (стор. 15.)

Православний письменник Н. Кусов у своїй праці „Кво вадіс доміне? II-ий Ватиканський Собор." Ню Йорк, 1966, між іншим пише, що „Павло VI і цілий Ватиканський Вселенський Собор скерував головну увагу на людину, в журбі за його людську майбутність, . . а забув про Бога. Павло VI твердо станув на межі соціял-утопії, ґрунті демократії, служінню вартостям цього світу, на ґрунті догоди людині. Папа не бачить у своїх компромісах з комунізмом головного ворога, яким є атеїзм, безбожництво". (стор. 29.)

Мацкевіч подав м а п у концтаборів у СССР, в яких під цю пору закуто понад 2.5 мільйона людей, а між ними велике число осіб, які караються за Христову віру, одначе Папа Павло VI ані разу „в жадній із своїх гарних святочних промов не переказав їм слів співчуття й потіхи, ані благословення. Не згадав про них ніколи, так немов би їх і не було". (стор. 30.)

Автор переповідає про події, які сталися в Европі після комуністичної окупації, про переслідування і масові арешти священиків, монахів і монахинь, мадярське повстання, арешт і процес примаса Мадярщини Йосифа Міндсенті, та про умову Ватикану із комуністичним урядом Мадярщини 14-го вересня 1964 року, на підставі якої „Папа номінує єпископів на Мадярщині, але їх апробата залежить від комуністичного уряду. Перший пункт умови стверджує, що Ватикан висловлює згоду на те, щоб єпископ складав урочисто присягу на вірність комуністичному мадярському урядові (подібно, як від довшого часу практикується це саме в Польщі)." (ст. 41.)

Там дальше читаємо, що коли Ватикан примусив Міндсенті опустити американську амбасаду, бо він осягнув віку 79 років, то по приїзді до Риму кардинал заявив, що „це найтяжчий хрест мого життя". Незабаром, він залишив Ватикан і замешкав постійно у Відні, до самої смерти не резиґнуючи із свого титулярного посту — примаса Мадярщини.

Автор довше зупиняється над Вселенськими Соборами, 1-ий — відбувся 1870 року і ухвалив догму про „непомильність Папи", відтак переходить до II-го Ватиканського Собору та Соборових постанов. 4-го листопада 1965 р. Папа Павло VI у тракті соборових нарад залишив Ватикан, щоб у тому дні виголосити в ОН в Ню Йорку промову до Генеральної Асамблеї ОН. Тут він мав зустріч із міністром закордонних справ СССР — А. Ґромиком.

Мацкевіч цитує енцикліку Папи Пія XII та його декрет з липня 1949 року, в якому він забороняв вірним якунебудь співпрацю з комуністами під загрозою покарання екскомунікацією. „Безпосередні наступники того Папи, Іван XXIII, а головно Павло VI, поступили, — можна сказати, — майже цілком навпаки до приречень Пія XII, в ділах і словах виелімінувати його декрети й вказівки. Тобто поступили так, за що, коли б вони були звичайними вірними за попереднього понтифікату, грозила б їм екскомунікація". (стор. 58.)

25-го червня 1966 року Ватикан підписав конкордат з комуністичною Юґославією. Розмови провадилися з представниками уряду й комуністичної партії, без консультації з членами тамошнього єпископату. Незабаром Папу Павла VI відвідав Тіто з дружиною, якого Папа вітав і якому уділив 80-хвилинну авдієнцію. Про ту зустріч Тіто сказав, що „погляди його й Папи на міжнародні справи є подібні, або ідентичні. І всіх їх можна розв'язати в рамках миру й коекзистенції". (стор. 81.)

(Продовження буде)

Ювілей Пластової Станиці в Гартфорді

Гартфорд, Конн. (З. Р.) — День 14-го травня 1950 р. для пластунів Гартфорду залишиться довго незабутнім. Цього дня, у помешканні пл. сен. В. Лучканя, зібралася горстка пластунів і створили станицю.

У 1975 році, ми обходимо наш срібний ювілей — 25-ліття заснування станиці. Щоб гідно відсвяткувати це свято, недавно створився Ювілейний комітет, якого очолює перший станичний з 25 років тому — пл. сен. Володимир Лучкань; 1-ий заступник — пл. сен. Юрій Барановський; 2-ий заступник — пл. сен. Іриней Гарасимяк (станичний); реф. фінансів — пл. сен. Петро Пришляк (кошовий); писар — пл. сен. Зірка Рудик; члени — пл. сен. Уляна Гринь (кошова); пл. сен. Іванна Гринь; пл. сен. Ірена Скочдополь і пл. сен. Мирослав Солук (які займуться зладженням хроніки); Втефанія Павлічко і Володимир Мерещак (від Пласт Приято).

До праці при святкуваннях кооптовано пластунів сен. — Ірену Чайковську, Ореста Кузьму, Мирона Красія, Ігора Стасюка, і Бориса Крупу.

Найважливішим завданням станиці у Ювілейнім Році було переведення акції приєднання нових членів, яке увінчалось великим успіхом. Намічений плян до виконання у Ювілейних Роках 1975-6 слідує:

1. Станичний апель, який відбувся 18 травня 1975 р. і започаткував святкування 25-річчя станиці; 2. Чайний вечір (запланований на осінь); 3. Прогулянка і ватра на „Бобрівці" (18 жовтня); 4. Забава (28 лютого 1976); 5. Виставка пластових праць (2-16 травня); 6. Бенкет з програмою (15 травня); 7. Станичний апель (16 травня 1976) — закінчить святкування 25-річчя.

З допомогою цілої станиці, повище згаданий плян, як виконається вповні, вкаже вдячність до основників нашої станиці від їхніх вихованців, дітей, а то й внуків, які тепер, і дай Боже ще на довгі літа будуть користати з приналежности до Пласту.

Хвилини спільної молитви

Дня 11 квітня б. р. сповнилося сумне, але одночасне величне, 30-ліття арешту Українських Владик, які не схотіли скоритися ворожому насиллю і з'єднитися із режимною церквою, всеціло підпорядкованою світській владі, що проголосила боротьбу із релігією, як з „оп'юмом народу". З цього часу почалися переслідування Церкви в Україні, які позначилися м. ін. смертю 8 Владик, 18-річною каторгою їхнього Первоієрарха — Митрополита — Ісповідника — та терпіннями 300 тисяч вірних. Ці переслідування тривають і досі.

Для вияву повної солідарности із переслідуваними, для містичної єдности із ними, українські миряни зорганізували у 10-ліття тієї події (тобто точно двадцять років тому) Всенародний Молитовний Похід. А що ця дата припадала у двадцятип'ятиріччя започаткування переслідувань Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ), молитву переведено вперше спільно, і це був початок великої екуменічної дії у нашій спільноті.

Як форму спільної молитви обрано синхронізовану у цілому світі хвилину спільної молитви, — так щоб у той самий час молилися всі вірні, де б вони не були.

З цього часу хвилину спільної молитви проводилося кожного року, і завжди у той самий день.

1975 р. — у двадцятиріччя введеного звичаю, — тобто у 45-річчя удару у УАПЦ та в 30-річчя переслідувань Української Католицької Церкви — молитва повинна бути більше загальна, більше масова, а одночасно більше надхненна.

Згідно із традицією, день молитви це день 1- листопада. Година — це 22-га година в Україні, коли люди вже — здебільша — по праці, дома, — і можуть також включитися у молитву.

Цій годині відповідає 20 година за середньоевропейським часом (Мюнхен, Париж, Брюссель). 19-та у Лондоні, 16-та у Буенос Айресі та Ріо де Жанейро, 14-та у Ню Йорку й у цілій Східній Америці й Канаді (Монтреаль, Торонто), 13-та Чікаго, 11-та у Льос Анджелесі та Санфранціско.

Як відомо, переслідувані в Україні є й надалі всі віровизнання, і тому й надалі молитва має бути переведена в екуменічному дусі. Молимося за Рідну Церкву і за всіх вірних — ієрархів, священиків та монахів, за всіх мирян, що терплять, але не втрачають віри. Хай наше духове з'єднання із ними додасть їм сил та витривалости, а нам всім стійкости у змаганні за наші відвічні права. Коли наступ кріпшає, наша постава мусить бути більше рішуча, однозгідна, солідарна.

Молитву переводиться відповідно до умов чи можливостей: спільно у церкві, або у громаді; із священиком, або, — якщо його нема — без нього, під проводом найдостойнішого; в гурті рідних чи знайомих, чи навіть індивідульно; індивідуальну молитву можна перевести за всяких умов, — навіть при праці.

Молячись за Переслідувану Церкву, молимося одночасно за її відроження, — молимося за Християнську Україну, — із свободою віри, із свобідними людьми. Одночасно молимося за тих, кого переслідують, — за замучених чи закатованих, — за тих, що у в'язницях чи на засланні, які відлучені від громади, які позбавлені опіки чи духового зв'язку.

Продовженням нашої молитви є посилена праця — скрізь та всюди — для Церкви й для Народу, але завжди у єдності з тими, які нескорені продовжують боротьбу за перемогу Істину

Президія Українського Християнського Руху
Мюнхен, жовтень 1975.

Андрій Добрянський...

Закінчення зі стор. 1-ої)

Ноксос" Ріхарда Штравса та співатиме партію Нікітіча в „Борисі Годунові" Мусоргського.

Андрій Добрянський є солістом Метрополітальної опери від 1969-го року. Він також має контракт з концертовим бюром Гюрока. Від 1965-го до 1967-го був солістом Національної Компанії Метрополітальної опери, з якою відбував турне по цілій Америці, Канаді та Мехіко. Часто виступав і далі виступає з різними американськими симфонічними оркестрами. В минулому і тепер виступає як соліст з українським хором „Думка", між іншим, співатиме на концерті з нагоди 25-річчя існування цього хору, що відбудеться в неділю, 4-го квітня 1976 року в Тавн Голл у Ню Йорку.

Українській публіці Андрій Добрянський відомий також з його виступів на „Союзівці", відпочинково - виховній оселі УНСоюзу, як рівнож з численних виступів на різних українських імпрезах у багатьох містах ЗСА та Канади. Останньо наша публіка мала нагоду слухати його співу на Академії на прославу Головного Командира УПА, ген. хор. Т. Чупринки — Р. Шухевича, яка відбулася в Ню Йорку в неділю 19-го жовтня.

„БУДНІ МОРДОВСЬКИХ ТАБОРІВ"...

Закінчення зі стор. 1-ої)

Не було б ворогів — не було б перемоги!"

Пенсон...

Майже таким самим чином фабрикують покарання й у 19-ій зоні. Завжди можна відчути, коли проти тебе щось підготовляється. Починається з присікувань наглядачів, частих обшуків, посилення слідкування за в'язнем. Розплата за червневу голодівку почалася від твого безталанного кореспондента. Склали три звіти за три дні „за порушення типу одягу" — два рази з'явився в зоні в капцях, на одній з робочих курток не було ярлика з прізвищем (до речі, ці ярлики впровадили порівняльно недавно, за ними, правдоподібно, прийдуть концтаборові номери, як це було за „добрих старих часів".

Після кожного рапорту, прийшло покарання: заборона купувати харчі протягом місяця, позбавлення чергового побачення і, накінець, 14 днів ШІЗО. Що уявляє собою штрафний ізолятор, невтаємничому важко уявити.

Цитую Пункт Правила для тих, що садять в штрафний ізолятор (у тюрмі він називається карцером, а для неповнолітніх — дисциплінарним ізолятором, що, зрештою, не міняє його характеру).

„Засудженому забороняється брати з собою до штрафного або дисциплінарного ізолятора, або карцеру, харчові продукти і особисті речі, за виїмком рушника, мила, зубного порошку і щіточки. Під час перебування засудженого в штрафному чи дисциплінарному ізоляторі, або в карцері, його рушник, мило, зубний порошок і щіточка лежать в окремому приміщенні і видають їх йому тільки під час миття..."

А про „медичну допомогу" в ШІЗО я розповім на прикладі Ізраеля Залмансона, якого в серпні 1974 року замкнули на 14 днів „за порушення типу одягу" (під таборовою курткою він мав білу теніску (сорочинку). ...з холоду і протягів Залмансон захворів, дістав гарячку. Але з ШІЗО його не звільнили, не дали постелі; першого дня хвороби при гарячці 37.3 ступенів його навіть змусили працювати. Для „лікування" видавали йому на ніч бушлат (куртка). Третього дня медсестра вилікувала його досить оригінальним способом. Вона поклала йому термометер на плече і звеліла притримувати його головою. По п'ятьох хвилинах такого мірення, термометр показав 35.9 ступенів, медсестра заявила, що Залмансон здоровий і йому негайно забрали башлат...

Стус...

Таборова лікарня — установа досить дивна. Ціль її — поєднати кагібістську жорстокість з професійним обов'язком лікарів. А поєднати ці поняття не так легко. Не один з лікарів повторює: „Я насамперед чекіст, а потім щойно лікар". Але не один кагебіст не скже: „Я насамперед лікар, а щойно потім..." „Вас розстрілювати треба, а не лікувати", — кричить до в'язнів дружина замполіта (замісник по політичній частині) Самсонова, штатний медичний працівник. Її, звичайно, можуть покарати за такий вислів, бо це непристойно зраджувати тайни.

Центральна лікарня Дубровлага має хірургічний, терапевтичний, зубопротезний відділи, окремі корпуси для умовохворих, туберкульозників і хворих гепатитом. Є тут також і фізіотерапевтичний рентґен-кабінет. Та все це — тільки бутафорія, умисне підвищена, щоб закрити лаконічну правду: центральним корпусом лікарні є морг.

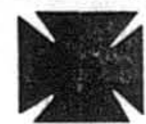
Морг щоденно приймає один, іноді два-три трупи. Протягом 1974 року морг прийняв 68 трупів. Недивно, що якраз на нього звернена увага і хворих і медперсоналу. Один раз у тиждень до нього прямує цілий консиліюм лікарів — єдина нагода побачити, що в лікарні цілий десяток медиків. І живі заздрять мертвим — їм такої уваги не уділяють. В'язня, який потрапив до лікарні, лікар оглядає тільки при вписі до лікарні. Хворому записують мінімум ліків, або взагалі жадних. Так він пролежить три-чотири тижні — строк, протягом якого він повинен видужати. Якщо не видужає, — тим гірше для нього...

Пенсом...

П'ята дільниця зробила на мене гнітюче враження. Більшість в'язнів — це старі люди з Прибалтики (більш активних між старшими в'язнями, що були учасниками оунівського руху в Україні, в основному, вивезли за Урал), що сидять по 15-20 і більше років. Одні сидять „за війну", інші „за ліс". Сірі, вицвілі, нервово вичерпані, в більшості інваліди, чимало з них мають екзему. Вони ледве порушуються, щось до себе мурмочуть. Час від часу мертвих, або вмираючих з-поміж них відвозять в лікарню. Моторошне і жалюгідне видовище — справжній театр абсурду...

Загальний національний прибуток зріс на 11 відсотків

Вашінгтон. — У понеділок, 20 жовтня, Департамент торгівлі повідомив, що загальний національний прибуток, тобто сума продуктів і послуг, за третій квартал цього року зріс на 11.2 відсотка. Це найбільший квартальний зріст за останніх 20 років і, згідно із заявою Джеймса Пейта, асистента секретаря торгівлі, доказує, що економічна рецесія, яка почалася в кінці 1973-го року, вже „дефінітивно закінчилася". Зріст за третій квартал перевищив навіть найбільш оптимістичні передбачення Уряду, який сподівався, що цей зріст становитиме коло 9 відсотків.

Ділимося сумною вісткою, що дня 12 жовтня 1975 р., на 86-му році життя, помер наш Почесний Член

бл. п. ген.-пор. Армії УНР ОЛЕКСАНДЕР ВИШНІВСЬКИЙ

Лицар Орденів: Залізного Хреста, Хреста С. Петлюри, Воєнного Хреста і Відзнаки „Залізного Стрільця". Бувший Командир 7-го Синього полку, 3-ої Залізної Дивізії. Учасник Зимового Походу у складі тієї ж Дивізії як К-дир 3-го Кінного полку. Член Військової місії в Польщі. Член Президії Головної Орденської Ради Хреста Симона Петлюри та Голова Капітули Відзнаки „Залізного Стрільця".

•

Дружині Покійного, ВП. пані Катерині Вишнівській складаємо сердечні співчуття.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ

З діяльности ЛМКлюбу в Ню Йорку

ВЕЧІР ВАКАЦІЙНИХ СПОМИНІВ

Цьогорічний осінній сезон в Літературно - Мистецькому Клюбі започатковано „Повакаційним Вечором", в котрому взяли участь: ред. Іван Кедрин - Рудницький, маестро Теодор Терен - Юськів та Іван Керницький — Ікер. Цей перший вечір сезону відкрив голова клюбу, інж. Іван Жуковський, тепло вітаючи повернувших з вакаційного дозвілля членів клюбу і присутніх гостей та попросив ред. І. Кедрина до слова.

Ред. Кедрин з дружиною, п-і Марією, в останніх роках відбули три поїздки до Европи. В 1971-му році відвідали Лондон, Мюнхен та Італію, в 1973-ому році відбули дуже приємну корабельну прогульку рікою Райном, починаючи з Голляндії, а кінчаючи на пограниччі Швайцарії.

Цього ж, 1975-го року поїздка вела до Франції, до Парижу. За словами ред. Кедрина, Париж — це чудове місто, найкраще із всіх великих міст-столиць, з прекрасними вулицями, дбайливо розплянованими, палатами, мистецькими ґалеріями та іншими історичними будівлями, повними мистецького смаку і краси. Панство Кедрини відвідали науковий український осередок в Сарселі і його наукових працівників з проф. д-ром В. Кубійовичем на чолі. З Парижа поїхали до Женеви, Мюнхену і Відня, відновити у пам'яті знані місця та перебути деякий час серед правдивої европейської культури; через Париж повернулись додому.

Маестро Терен - Юськів відчитав дві свої статті, друковані у вересні ц.р., під заг. „На маргінесі виступів „Большого" в Ню Йорку, додаючи свої завваження до тих виступів і поведінки самих акторів та їхніх „охоронників". Навіть на чужому терені, здавалося б такої неполітичної культурно - мистецької установи як „Большой" — не обійшлось без всіляких засекречень і неправдивих заподань в справі репертуару.

Після короткої перерви Ікер відчитав дві свої гуморески: 1) „Чи коломийка може бути національним гимном" і 2) „Нова метрика". Всім учасникам вечора подякував маестро Степан Крижанівський заповідаючи програму чергового вечора в наступну п'ятницю.

Краса України в прозірках

На п'ятницевий вечір 26-го вересня ц.р. Управа Клюбу запросила знану пластову діячку Ярославу Рубель, розказати про її цьогорічну поїздку в Україну.

Вечір був справді дуже гарний і зворушливий, доповідь цікава, а прозірки в кольорах — прекрасні, зокрема з Києва і Львова. Тому, що до столиці України, а також і до Львова прибуває щорічно багато туристів, деякі давні пам'ятки славної минувшини відновлені, як, ось, Собор св. Софії в Києві, Володимирівський Собор, Андріївська і Троїцька Церкви, а їхні вежі і хрести позолочені, що видно здалека. Висока залізна статуя св. Володимира з хрестом домінує над всією Володимирівською Гіркою, ніби стоїть на сторожі столиці християнської Руси - України. Звідтіля простягається чудова панорама Дніпра, його заливів і лівого берега.

Милували очі картини-прозірки київського Хрещатика, Золотих Воріт, нових мостів через Дніпро, музей ім. Лесі Українки, університету, високих готелів, корабельного порту та інших будівель. Пересувались прозірки з Тарасової могили і пам'ятника, високого Дніпрового берега, пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві, стилевого будинку полтавського музею, де зберігаються деякі Шевченкові малюнки. Були прозірки великих соняшникових піль на полтавщині, Петро - Павлівської Церкви в Полтаві, збудованої ще в часах гетьмана Івана Мазепи.

Після короткої перерви появились на екрані знайомі і дорогі серцю багатьох присутніх світлини Львова — найперше гордий на свою красу св. Юр, катедра галицьких митрополитів, відновлений зверху, також і в середині, каплиця Боїмів, ратуша, будинок опери, Успенська Церква, будинок Національного Музею, Університет Івана Франка, Ринок з чорною кам'яницею і колишнім домом „Просвіти", вхід на Личаківський цвинтар, могили Івана Франка з прегарним символічним пам'ятником „Каменяра" роботи св.п. скульптора Сергія Литвиненка, колишній готель Жоржа, тепер „Інтурист", і багато інших. Опісля пересувались на екрані образки ріки Дністро, річки Стрий і саме місто Стрий, карпатські краєвиди, вкінці чудова панорама долів Карпатської України висвітлена з карпатських верхів. Вдячні присутні нагородили Славу Рубель щирими оплесками за гарно і цікаво проведений вечір.

Загальні Збори Клюбу

У п'ятницю 3-го жовтня ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори членів ЛМКлюбу. Зборами проводила професор Мелянія Бойлова, секретарювала Оксана Щур. Після вичерпного звіту Управи, на внесення голови Контрольної Комісії, редактора Івана Кедрина, Збори одобрили діяльність і фінансову господарку Управи. Приступлено до вибору нової Управи. Голова номінаційної Комісії, Тетяна Богачевська відчитала листу пропонованої нової управи, до якої увійшли майже всі дотеперішні члени Управи, з головою інж. Іваном Жуковським у проводі. Головою Контрольної Комісії став знову ред. Іван Кедрин. В дискусії виникли деякі нові думки й пропозиції для підсилення Клюбу новими членами молодшого віку, на зміну старшим. Виринула теж справа перенесення домівки Клюбу, до одного з будинків при 2-ій Евню, що їх востаннє закупили українські установи. Новообраний голова Клюбу інж. Жуковський висловив прохання до всіх українських громадян доброї волі — дати повну підтримку культурній установі, яка вже понад 20 років веде культурну роботу для добра всієї української спільноти.

Б. Б.

Двомісячник Української Книжки і Преси в Австралії

Уже 18-ий рік в Австралії Українська Центральна Шкільна Рада проголошує Двомісячник української книжки і преси, призначуючи їх на липень-серпень. Останній термін подачі звідомлень був визначений на 15-те вересня. Лише 10-го жовтня пощастило підрахувати всі здобутки цієї корисної акції. Отже цього року придбано або розповсюджено 3010 прим. книжок та журналів на 7626 долярів, тобто на 2810 більше, як минулого року.

Підрахунки говорять, що найбільше розповсюджено у Вікторії — на 3793 доляри, а найменше в Тасманії — на 187 долярів, дарма, що там замешкує близько 300 українців.

Серед замовців та розповсюджувачів знайшлося 21 особа, що придбала або розповсюдила не менше, як на 100 долярів. Перше місце в цьому культурному й патріотичному змаганні здобула керівник Рідної школи в Нобл Парку (поблизу Мельборну) учителька пані Тетяна Сліпецька (вона ж і голова Української Центральної Шкільної Ради в Австралії), розповсюдивши 580 прим. книжок на 1578 долярів. Друге місце здобув кольпортер Сіднею П. Середюк, розповсюдивши на 808 долярів, третє місце виборов кольпортер Аделаїди С. Криволап, розповсюдивши на 524 доляри. Як книжкова крамниця п. Фокшана, так і головніші кольпортери давали покупцям на час Двомісячника 20 відсотків знижки.

Таким чином найбільше розповсюдила шкільна мережа — на 2705 долярів, Кольпортери на 2180 дол., СУМ — на 415.00, Пласт — на 60.00, Громади — на 118.00. Із загальної суми (7626.00) на дитячу та молодечу літературу припадає 1405.00, на передплати і продаж журналів — 79.00

Під час Двомісячника дві школи, як і щороку, влаштували свята книжки, запросивши на виступ Літературно-мистецький клюб ім. Василя Симоненка в Мельборні. Це школи в Нобл Парку (кер. пані Т. Сліпецька) та школа Саншайні (біля Мельборну (кер. пані М. Ковшик).

Протягом 18-ох Двомісячників, які почалися з ініціятиви автора цього допису в 1958-му році, розповсюджено книжок на 70.686.00 долярів. На перший погляд, це поважна сума, але коли врахувати, що книжками цікавиться лише 5-10 відсотків спільноти, то це досить мізерне число. При загальній підтримці громад, організацій, зокрема молодечих, можна б легко розповсюдити книжки Двомісячника на 30 - 40 тисяч долярів. А це була б велика допомога не тільки для власного культурного росту, свідомости а й для наших видавців, письменників, науковців, чиї цінні праці роками чекають фінансової допомоги й черги на друк.

За дорученням Української Центральної Шкільної Ради в Австралії

Дмитро Нитченко

